

2. Курси тематичного удосконалення з профпатології повинні проходити всі лікарі, які приймають участь у проведенні профілактичних медичних оглядів працівників не рідше ніж 1 раз у 5 років. В реальних умовах сьогодення рекомендований, як найбільш оптимальний, змішаний формат проведення занять.

Література.

1.Професійні хвороби: Національний підручник / В.А. Капустник, І.Ф. Костюк, Г.О. Бондаренко, В.В. Родіонова та ін.; за ред.. В.А. Капустника, І.Ф. Костюк. – 5-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 536 с., ISBN 978-617-505-567-0

2. Rodionova V.V., Hlyniana L.A., Hashynova K.Yu., Razumnyi R.V.The role of a scientific circle in students' professional training. Medical Education 2020. № 1 (86). С. 72-76.

УДК 378.147:616-092

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ПАТОМОРФОЛОГІЇ

**Ройко Н.В., Филенко Б.М., Старченко І.І., Проскурня С.А.,
Прилуцький О.К.**

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава

EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS AND ORGANIZATIONAL PROVISION OF PATHOMORPHOLOGY TEACHING

**Roiko N.V., Filenko B.M., Starchenko I.I., Proskurnya S.A.,
Prylutsky O.K.**

Poltava State Medical University, Poltava

Анотація. У статті обговорюються особливості вивчення і викладання дисципліни «Патоморфологія» і методичні аспекти вдосконалення її викладання з метою підвищення якості освітнього процесу, а також професійної

підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців вищої ланки. Відображається специфіка викладання патоморфології, її роль в інтегруванні теоретичних знань здобувачів освіти при безпосередньому їх вступі в клініку і формуванні клініко-анатомічного мислення, що має важливе значення в майбутній практичній діяльності випускника медичного ВНЗ. В роботі висвітлено багаторічний навчально-методичний досвід колективу кафедри патологічної анатомії з секційним курсом Полтавського державного медичного університету, висвітлені результати впровадження в навчальний процес навчально-методичного комплексу і різних сучасних освітніх технологій з урахуванням новітніх досягнень медичної науки. Активна позиція науково-педагогічного колективу та пошук індивідуального підходу до навчання сприяють різнобічному розвитку індивідуальних творчих здібностей і усвідомленого професійного самовизначення здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: патоморфологія, викладання, освітні технології, практичні заняття, клінічне мислення.

Abstract. The article discusses the features of studying and teaching the discipline «Pathomorphology» and methodological aspects of improving its teaching in order to improve the quality of the educational process, as well as training of highly qualified and competitive senior professionals. The specifics of teaching pathomorphology, its role in integrating the theoretical knowledge of students in their direct entry into the clinic and the formation of clinical and anatomical thinking, which is important in the future practice of medical school graduates, are displayed. The paper highlights the long-term educational and methodological experience of the staff of the Department of Pathological Anatomy with an autopsy course of Poltava State Medical University, highlights the results of implementation of educational and methodological complex and various modern educational technologies based on the latest advances in medical science. The active position of the scientific and pedagogical team and the search for an individual approach to learning contribute to the diverse development of individual creative abilities and conscious professional self-determination of higher education.

Key words: pathomorphology, teaching, educational technologies, practical classes, clinical thinking.

Вступ. Підготовка висококваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця як основне завдання вищої медичної школи вимагає глибокого засвоєння студентами фундаментальних базових предметів та клінічних дисциплін з урахуванням новітніх досягнень медичної науки [1, 2].

Важливу роль в інтегруванні теоретичних знань студентів при безпосередньому їх вступі в клініку відіграє патоморфологія, яка розкриває матеріальний субстрат хвороби [3]. На кафедрі патологічної анатомії з секційним курсом в Полтавському державному медичному університеті є багаторічний навчально-методичний досвід викладання, закладений її засновником доцентом Г.С. Воронянським, продовжений і доповнений його послідовниками доцентом Давиденко І.І., професорами Гасюком А.П., Старченком І.І.

Основна частина. Перехід до державних стандартів освіти, що регламентує зменшення кількості аудиторних занять, передбачає істотну реорганізацію освітнього процесу. Основний акцент в процесі навчання ставиться на активну пізнавальну позицію студента. Для вирішення поставленої мети колектив кафедри патологічної анатомії з секційним курсом Полтавського державного медичного університету проводить комплексну навчально-методичну роботу з впровадженням нових освітніх технологій і розробкою навчально-методичного комплексу, головним призначенням якого є організація регулярної та інтенсивної роботи здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін. Відповідно до Державних стандартів освіти вивчення дисципліни «Патоморфологія» здійснюється за спеціальностями 222 «Медицина» та 221 «Стоматологія», а за спеціальністю 228 «Педіатрія» викладається дисципліна «Патоморфологія з особливостями в дитячому віці», що включають аудиторну та позааудиторну самостійну роботу. Закінчується вивчення першого модуля дисциплін проведенням підсумкового модульного контролю, а після закінчення другого – семестровою підсумковою атестацією (іспит).

Специфіка викладання патоморфології обумовлена значним обсягом теоретичної інформації і необхідністю вивчення патології на різних морфологічних рівнях, що викликає певні труднощі у здобувачів освіти. Високий рівень інтелектуальної та емоційної напруженості на тлі недостатнього уявлення про лікарську діяльність і мож-

ливості застосування отриманих знань, призводить до зменшення інтересу здобувачів освіти в досягненні патоморфологія, як медичної науки. Зниження, а часом і відсутність пізнавальної мотивації [4, 5], відображаються на якості їх теоретичної підготовки. У зв'язку з цим, для успішного освоєння дисципліни і формування компетенцій пріоритетним напрямком навчального процесу на кафедрі є доступне викладання матеріалу і стимулювання пізнавальної активності здобувачів освіти за допомогою створення психолого-педагогічних умов (особистісних і діяльнісних).

Аудиторна робота складається з лекцій та практичних занять. При проведенні лекцій і практичних занять активно використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні технології, що дозволяє розширити можливості демонстрації навчального матеріалу. Лекція є однією з основних компонентів навчального процесу, що повинна висвітлювати не лише теоретичний матеріал, а й стимулювати мотиваційну складову та пізнавальну діяльність здобувача освіти [6, 7]. Практичне заняття відіграє провідну роль у закріпленні теоретичного матеріалу та формуванні практичних навичок [8]. Лекції та практичні заняття супроводжуються мультимедійними презентаціями, які включають схеми патогенезу досліджуваних процесів, класифікації, форми побудови складних термінів, при необхідності їх переклад з латинської чи англійської мови, клінічні прояви та ускладнення, фотографії макро– і мікроскопічних змін органів і тканин, що ілюструють сучасні можливості морфологічної діагностики захворювань. Така форма супроводу занять унаочнює клінічне значення вивчення патоморфології. Крім того, робота співробітників кафедри в практичній охороні здоров'я дозволяє не тільки забезпечити демонстраційним аутопсійним і операційно-біопсійним матеріалом, але і проілюструвати ефективно застосування різних морфологічних методів дослідження, що підвищує інтерес у студентів до пізнання науки і робить процес навчання більш продуктивним.

За традицією, що склалася, кожне практичне заняття проводиться з обговоренням теоретичного матеріалу, проведенням поточного контролю знань, демонстрацією наочних матеріалів та рішенням ситуаційних завдань. Для оптимізації та уніфікації проведення практичних занять колектив кафедри розробив навчальні посібники та

робочі зошити. Змістовна частина навчальних посібників відповідає робочій програмі і спеціалізації здобувачів освіти та містить матеріал, який розширює фундаментальні знання, що включені в підручник, і відображає сучасні проблеми та тенденції розвитку патоморфології.

Розроблений робочий зошит для самостійної роботи студентів і включає позааудиторну підготовку і роботу на практичному занятті з обов'язковим виконанням всіх видів завдань за темою. Передбачається, що здобувач освіти повинен повноцінно засвоїти навчальний матеріал, письмово виконавши завдання за темою у вигляді опису за запропонованим алгоритмом діагностики макро- і мікропрепаратів, вирішити ситуаційні завдання і тести з бази даних «Крок 1». Включення в робочий зошит кольорових зображень гістопрепаратів, підписів тканинних елементів і структур, позначення патологічних змін, надання опису із зазначенням діагнозу і можливих причин, викликало вдячний відгук у більшості здобувачів освіти.

Великий вплив на розвиток професійної мотивації студентів відбувається за рахунок практичного освоєння медичної діяльності за допомогою включення в професійне середовище процесів, що ініціюють професійну ідентифікацію. З цією метою окремі практичні заняття проводяться в секційному залі клінічної бази кафедри з використанням технології проблемного навчання. В процесі аутопсійного дослідження студентська група знайомиться з реальною ситуацією летального наслідку в діагностично-лікувальній роботі, стикається з необхідністю вирішення конкретної професійної задачі, що дозволяє продуктивно розвивати клінічне мислення, підвищує відповідальність за долю пацієнта і спонукає здобувачів освіти до активної самостійної діяльності в пошуку рішення.

У міру освоєння декількох розділів дисципліни проводиться рубіжний контроль у формі контрольної-діагностичної заняття. Підготовка до подібних занять допомагає студенту систематизувати накопичені знання і закріпити навички з виявлення патологічних змін, діагностики захворювання, прогнозування його наслідків і ускладнень, а також танатогенезу.

Наявність у сучасній молоді високотехнологічних гаджетів, величезної кількості інформаційних ресурсів, доступності для більшості

студентів мобільного інтернету значно полегшує пошук інформації в базі електронної бібліотеки Полтавського державного медичного університету та інтернет-ресурсів, що робить самостійну підготовку більш цікавою і продуктивною.

З окремими студентами «просунутого» рівня ведеться індивідуальна робота з використанням проектного методу навчання, що дозволяє розвивати індивідуальні творчі здібності. Бажання сильних студентів швидше і глибше просуватися в навчанні реалізується в створенні навчальних відеофільмів з певної теми під керівництвом науково-педагогічного працівника, а також в розробці електронних атласів навчальних макро– і мікропрепаратів. Впровадження даної технології є корисною як для студентів, що реалізують проект, так і для більш слабких здобувачів освіти. Сильні студенти удосконалюють, розширюють та закріплюють свої теоретичні знання та практичні навички, слабкі ж отримують можливість використовувати їх навчальний успіх, в результаті підвищується ступінь пізнавальної мотивації.

В рамках роботи студентської наукової групи кафедри патологічної анатомії з секційним курсом проводяться різнорівневі навчання з використанням проектних і дослідницьких методів. Активна участь в науково-дослідній діяльності кафедри дає можливість студентам під керівництвом викладача поповнювати свої знання, глибоко вникати в досліджувану проблему, пропонувати шляхи її вирішення. Успішні публічні виступи з доповідями на міжнародних та всеукраїнських студентських наукових конференціях дозволяють відчувати свою інтелектуальну спроможність і сприяють усвідомленому професійному самовизначенню.

Висновки. Пошук індивідуального підходу до здобувачів вищої освіти з використанням різноманітних педагогічних технологій дозволив перевести викладання дисципліни «Патоморфологія» в новий формат з раціональним поєднанням класичних і сучасних методів навчання. Достатнє матеріально-технічне забезпечення і грамотний методичний супровід спрямовані на підвищення зацікавленості студентів у результатах навчання і формування клініко-анатомічного мислення, необхідного для майбутньої практичної діяльності і успішного освоєння професії.

Таким чином, всебічний аналіз, узагальнення та поширення успішного педагогічного досвіду у вищій школі за медичними спеціальностями сприяють удосконаленню питань викладання і поліпшенню якості освітнього процесу.

Список літератури

1. Шарлай Н. М., Жукова М. Ю. (2021). Сучасна вища медична освіта як складова підготовки майбутнього лікаря. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : зб. тез доп. І Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22–23 лютого 2021 р.). Полтава : ПУЕТ, 2021:51–53.

2. Ройко Н.В., Старченко І.І., Проскурня С.А., Прилуцький О.К., Филенко Б.М. (2017). Методи оптимізації навчального процесу на кафедрі патологічної анатомії з секційним курсом ВДНЗУ «УМСА». Актуальні проблеми сучасної патологічної анатомії : матеріали наук.-практ. Конф; Київ, 2017:90–91.

3. Старченко І.І., Филенко Б.М., Ройко Н.В., Проскурня С.А., Прилуцький О.К. (2018). Актуальні питання викладання патоморфології. Перспективи розвитку сучасної патології : матеріали Х конгресу патологів України / ІФНМУ, Асоц. Патологів України; Івано-Франківськ, 2018:172–173.

4. Дерев'янюк Т.В., Звягольська І.М. (2021). Мотивація як чинник успішного формування навчальної діяльності здобувачів медичної освіти в умовах модернізованого освітнього середовища кафедри мікробіології, вірусології та імунології. Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVIII Каришинські читання) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 27–28 травня 2021 р.); Полтава : ПНПУ, 2021:130–131.

5. Ройко Н. В., Филенко Б. М., Проскурня С. А., Совгира С. М. (2017). Рівень мотивації та ставлення студентів до вивчення патоморфології. Мир медицини и биологии. 13(4 (62)):212-215.

6. Цвіренко С. М., Похилько В. І., Чернявська Ю. І., Жук Л. А. (2021). Місце лекції в сучасній вищій медичній освіті. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р.; Полтава, 2021:278–279.

7. Старченко І.І., Ройко Н.В., Филенко Б.М., Проскурня С.А., Прилуцький О.К. (2016). Лекція, як основна складова вивчення патоморфології.

Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю; Тернопіль : ТДМУ, 2016;1:278–279.

8. Ніколенко Д.Є. (2020). Інтерактивна модель навчання з патологічної анатомії англomовних студентів. Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р.; Полтава, 2020:151–152.

РОЛЬ ГЕЙМІФІКАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Романець Л.М.

Відокремлений структурний підрозділ «Вінницький фаховий коледж НУХТ»

Постійні новоутворення сучасності проникають у більшість сфер нашого життя і диктують правила нашому повсякденному життю. Не минули вони й освітню сферу, ефективність якої певним чином залежить від модернізаційних процесів, які б задовольняли існуючі вимоги.

Термін «гейміфікація» доволі таки молодий: з'являється він в 2003 році, хоча широкого вжитку набуває лише з 2010 року. Його можна трактувати наступним чином – це використання елементів ігрового дизайну та ігрових принципів у неігрових контекстах, зокрема в процесі навчання [1]. Якщо розглядати гейміфікацію в цифровій площині, то вона застосовує, наприклад, ігрові принципи та теми, такі як отримання віртуальних очок або іншої «валюти», виконання серії завдань або дій для переходу на наступний рівень, які можуть бути використані в інших контекстах, крім ігрових і викликати зацікавленість, стимулюючи здобувача до вивчення матеріалу.

Хоча типові ігрові елементи аж ніяк не нові, вони справді стають більш поширеними в неігрових контекстах, таких як веб-сайти, циф-